

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

68. An imponentes gabellas super rebus quæ ad proprium usum, vel
familiaë emuntur incidiant in excommunicationem Bullæ Coenæ, & per
Cruciatam sint absolvendi? Et quæritur, an supradictæ gabellæ sint ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76369](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76369)

posse eligi Confessor approbatus, qui etiam possit ab-
soluere ab excommunicatione, & aliis censuris. Ita
ille. Et ita declarasse Commissarium Cruciatæ, testatur
Aquila, ubi supra, maxime hodie, quia non adest in Bul-
la clausula illa, audita Confessione: & etiam si adesset,
poco sententiam nostram esse probabiliorē, & tutam
in peccati, ut ego sapius consului, & practicaui. Et ratio
est: quia nulla necessaria est connexio inter absolutio-
nem à peccatis & absolutionem à censuris. Secundo,
quia sapè expedit, ut ita fiat, ut si reus non sit paratus,
quomodo frequenter solet accidere in praxi, ut statim
coniteatur, & adint cause, ob quas expedit eum
statim absolui.

Ad argumenta in contrarium adducta responde-
tur: & ad primum dico cum Villalobos, ubi supra,
quod illa declaratio Pontificis habuit locum pro illo
sacramento, in quo concessa fuit illa facultas tali pacto, &
conditione. Ad secundum respondeo cum Aquila, &
aliis, quod illa verba, audita Confessione, referenda
sunt ad absolutionem à peccatis, non autem ad absolu-
tionem à censuris: referenda sunt enim singula sin-
gulis, & respectuè intelligenda, respectu potestatis
absolventis ab omnibus peccatis, quæ simul cum alia
facultate solet concedi. Ad illud verò, quod dicitur, in
Bulla adesse illa verba, quod quis possit eligere Confes-
sorem, ut eum absoluat à peccatis, & censuris: ergo,
&c. Respondetur ex istis verbis non sequi veramque
absolutionem simul, aut ab eodem debere dari.

RESOL. LXVI.

An per Bullam Cruciatæ possit quis absolui ab excommu-
nicatione lata contra causantes, aut procurantes, vel
consulentes abortum?

Et an Gregorius XIV. in proprio motu concesserit, cui-
libet Confessario approbato seculari, vel Regulari, ut
possit in loco conscientia absolui à peccato abortus fec-
tus animati, & ab excommunicatione lata contra per-
sonas ibi expressas?

Et naturæ posse Confessarium virtute Bullæ Cruciatæ ab-
soluere aliquem ad cautelam: ut quando dubitat pro-
babiliter, an quedam excommunicatio publicè lata
comprehendat illum. Ex p. 5. tract. 9. Ref. 40.

Videtur negatiuè respondendum; quia Sixtus
V. edidit Motum proprium anno 1588. qui in-
cipit, Effrenatam, in quo referuat Summus Pontifex
absolutionem à censuris ibi latis contra prædictos cau-
santes, vel consulentes abortum, & addit quod virtu-
te illius, aut Bullæ non possit impendi absolutio ab
illis, quod ita planè esse intelligendum, & ad litem
docet Rodriguez in expos. Bullæ, §. 9. num. 90.
& habent quidam iuniores, dicentes esse probabilis &
securis.

Verum his non obstantibus affirmatiua senten-
tia tenenda est. Primò, quia Gregorius XIV. in proprio
Motu supra relato concedit cuilibet Confessario ap-
probato seculari, vel regulari, ut possit in foro con-
scientie absolui à peccato abortus, & excommuni-
catione lata contra personas ibi expressas, vbi planè
distinguitur de abortu factus animati, ut docet Henriquez
lib. 10. cap. 15. ubi supra. Secundo probatur, quia in Bulla
Cruciatæ datur facultas absolventi ab omnibus cen-
suris, etiam Papæ referuatis, exceptis his, quæ hæresi
sunt annexæ. Ergo quantumcumque censura abortus
referuata sint Papæ, poterit quis virtute Bullæ absol-
uere. Neciuat respondere non posse, quia in prædicto
Motu proprio Sixti V. continetur prohibitio, qua cau-
etur absolutio ab illis virtute Bullæ; hoc, inquam, non
obstat, quia Commissarius ex facultate Apostolica po-
test.

Tom. IV.

test suspendere, & suspendit omnia contraria Crucia-
tæ, licet habeant clausulam contrariam tali suspensio-
ni, ut testati sunt viri doctissimi ab ipsomet Commis-
sario consulti super hac sua facultate. Tum, quia Six-
tus V. non potuit coarctare potestatem Pontificum, qui
eidem successerunt: omnes autem absque vlla limita-
tione concesserunt, ut virtute Cruciatæ possent eam
sumentes absolui ab omnibus peccatis & censuris. Se-
di Apostolica referuat, hæresi duntaxat excepta. Imò
operantur nonnulli, quod adhuc Sixto V. viuente pos-
tulerit quispiam virtute Bullæ Cruciatæ per eundem
anno sequenti concessæ à censura ex abortu incur-
sa absolui. Et ita docet Henriquez lib. 6. de penitent.
cap. 10. in glossa lit. F. & lib. 10. cap. 35. lit. F. cum Lu-
douico de la Cruz in Bulla Cruc. disput. 1. cap. 4. dub. 6.
num. 7.

Notandum est hîc obiter contra Nauarr. cap. 27.
num. 275. Covarr. in cap. alma mater, part. 1. §. 12. vers. se-
cundo est inquirendum, Felinum in cap. causam, num. 6.
de rescript. Decium in cap. praterca, n. 6. de offic. deleg. &
alios, posse Confessarium virtute Bullæ Cruciatæ ab-
soluere aliquem ad cautelam; ut quando dubitat pro-
babiliter, an quadam excommunicatio publicè lata
comprehendat illum. Ita Coninch. de Sacram. disp. 14.
dub. 16. n. 200. Suar. de cens. disp. 7. sect. 8. n. 12. Henri-
quez lib. 13. cap. 29. n. 5. & alij.

Sup. hoc
sup. in
Ref. 59. §. 2.

RESOL. LXVII.

An per Bullam Cruciatæ possit quis absolui ab excommu-
nicatione incurta per duellum? Ex part. 5. tract. 14. &
Miscell. 2. Ref. 104.

Affirmatiuè respondet Sanchez in summa,
tom. 1. lib. 2. cap. 39. num. 27. vbi sic ait: Poterit
Confessarius electus per Bullam Cruciatæ absolui
semel in vita, & semel in mortis articulo, ab ista Ex-
communicatione duelli, quia cum Bulla quotannis
publicetur, & ab eodemmet Pontifice concedatur,
non est verisimile eius intentionis esse priuilegium
tollere Bullæ, concedens semel in vita, & semel in
mortis articulo absolutionem ab omnibus casibus Pa-
pæ referuatis. Ita Sanchez. Sed Hurtadus de Mendoza
in 2.2. disp. 170. sect. 21. §. 201. licet sequatur opinionem
Sanchez, eius tamen rationem non approbat, quam
putat in aliis occasionebus nullo modo esse proban-
dam; sed affirmatiuam sententiam docet, nempe ex-
communicationem incurtam ex duello esse per Bullam
Cruciatæ absoluendam, quia Bulla Cruciatæ non re-
uocatur, nisi per expressam derogationem, quæ de-
rogatio non continetur in Motu proprio Clementis
VIII. ergo, &c. quæ doctrina est valde notanda pro
auctoritate Bullæ Cruciatæ.

Sup. hæc ex-
communica-
tione, si est
occulta, su-
pra ex lata
doctrina
Ref. 41. &
aliarum eius
primæ an-
not. signan-
ter in §. Item
posse.

RESOL. LXVIII.

An imponentes gabellas super rebus, quæ ad proprium
usum, vel familia emuntur, incidant in excommu-
nicationem Bullæ Cæna, & per Cruciatam sint absol-
uendi?

Et queritur, an supradictæ gabella sint iniustæ? Ex p. 1.
tract. 11. Ref. 8.

Prima opinio affirmat: & ita docet Tolertus
lib. 5. cap. 74. quia dictæ gabellæ sunt iniustæ,
ut notat Caietanus in summa, verb. veltigal. Tabiena
eod. verb. n. 4. Angelus verb. pedagium, num. 2. Armilla
verb. gabella, n. m. 2. Ledesma 2. p. quæst. 18. art. 3. Medi-
na in p. 2. quæst. 96. art. 4. Beja p. 1. cas. 13. Gabriel in 4.
dist. 15. quæst. 5. conclus. 2. lit. Z. cum aliis. Probat ex l.
I. 2. uniuersi.

Sup. doctri-
na c. n. c. n. a
à lin. 2. huius
Ref. in tom.
2. tract. 7.
Ref. 60.

emine. *f. c. de vectigalib.* ubi pena capitis imponitur his qui de rebus ad proprium usum necessariis vectigalia exigunt. Et in *l. omnium. c. de vectigalib.* determinatur, ut gabellae tantum imponantur, vel exigantur pro rebus, vel ex rebus mercimonij, & negotiationis causa asportatis, vel delatis.

2. Deinde, supradictas gabellas iniustas esse patet: quia in illis pauperiores ita onerantur, sicut diuites: quod est contra iustam formam tributi, quae efficit, ut vnusquisque soluat iuxta proportionem suarum facultatum. Imò plus solvunt pauperes, quam diuites: nam panem, vinum, oleum, &c. frequentius emunt pauperes: ergo plus persolunt, quam diuites. Et tandem ex istis tributis aequè grauantur peregrini, ac incolae: cum tamen causa tributi ad peregrinos non pertineat.

3. At, his non obstantibus, placet mihi sententia Suar. *de legib. lib. 5. c. 16.* Turriani in 2. 2. tom. 2. *disp. 44. dub. 3. n. 1.* qui multos alios citat, & Ioan. de la Cruz in *direct. conf. part. 1. praep. 7. art. 1. dub. 1. conclus. 1.* & aliorum assensum, dictam gabellam esse iustam: quia seruatur in illa, quantum fieri potest, aequalitas: nam, licet pauperes plures habeant aliquando filios; tamen communiter, quia pauperes sunt, minus emunt ex his rebus, quae ad vitam usum sunt necessaria, quam diuites. Deinde, ut notat Malderus in 2. 2. *tract. 5. c. 6. dub. 6.* licet pauperes in his gabellis aequè contribuunt, ac diuites, aut etiam amplius, hoc ipsum tamen à ditioribus compensatur: quod enim cariora sunt, quae ad communem victum pertinent, eò solent carius vendi opera, quas pauperiores in Republica praestant.

4. Adde, quòd, ut optime notat Molina, & alij, vectigalia, quae ex mercibus soluere coguntur mercatores non tam redundant in grauamen, ac sumptus ipsorum, quam in grauamen eorum, qui illas ex ipsis sunt empturi; mercatores quippe, quòd carius emunt merces, quas asportant, & quòd plura tributa ex eis solvunt, eò carius eas vendunt. Quòd fit, ut grauamen eiusmodi magna ex parte redundet in populos, seu in emptores earum mercium, & non in mercatores, licet emptores, & populus id non consideret. Quòd fit, ut quae in aequalitas obicitur ex eo, quòd tributum soluat ex his rebus, quae asportantur, emuntur, aut venduntur ad subleuandam propriam necessitatem cernatur, & accidat similiter in eo, quòd mercatores vectigalia soluant ex rebus, quas asportant, emunt, aut vendunt negotiationis causa; quandoquidem haec ipsa tributa tandem solvunt, qui eas res emunt ad subleuandam propriam necessitatem.

5. Et tandem ex impositione dictarum gabellarum minora sunt murmura, quam essent in censu patrimonij, aut capitis: in aestimando enim cuiusque patrimonio multum odij, multum etiam deprauati iudicij incurritur, deinde oportet multos esse Officiarios ad exigendum, quorum stipendia multum augent tributum, & per huiusmodi tributa super poculenta, & esculenta, seu similia, cum per minutim soluat reipublicae subsidium, insensibile quodammodo est detrimentum soluentium. Itaque, publicae commoditatis gratia, merito talia vectigalia debent tolerari, & licita sunt.

6. Ex quibus omnibus apparet, secundum hanc sententiam, posse Principem, seu rempublicam, imponere vectigalia, non solum in his, quae negotiationis causa venduntur, siue emuntur; sed etiam in his quae venduntur, aut emuntur, ut necessaria ad vitam usum: verum est, quòd supradicta sententia recipitur à multis, & probabiliter quidem cum aliquibus conditionibus, & non aliter, quas condiciones ponit Lefsius *lib. 2. c. 33. dub. 7. num. 5.* Reginaldus in *praxi. tom. 1. lib. 10. c. 24. num. 377.* Molfellus in *sum. tom. 2. tract. 1. c. 2. n. 96.* Faustus in *spec. Conf. disp. 33. q. 2. n. 4.* Laym.

in *Theol. mor. lib. 4. sect. 5. tract. 3. n. 3. c. 3.* Tanner. in 2. 2. *disp. 4. q. 6. dub. 1. n. 345.* & alij.

7. Restat modò respondere ad argumenta contrariae sententiae. Ad primum respondet Turrian. *l. c. n. 3.* illam legem non esse dispositionem iuris naturalis, sed positui; idèò mutari potest, solumque obseruatur, ubi leges iuris communis obseruantur. Adde, quòd ut notat noiter Megala in *p. 2. lib. 2. c. 17. q. 5. n. 71.* nullus potest imponere gabellas, nisi Princeps, seu Magistratus qui in regimine temporalium supremam auctoritatem, & regalia, & merum, & mixtum imperium de iure habent, & ab alio nouas leges non recipiant. Sed hi Principes possunt & imperiales leges tollere. Ergo, & contra dictam legem vnuerſi possunt nouas gabellas instituire; & consequenter gabellas sic institutas exigentes, vel imponentes non essent excommunicati. Vel tandem respondendum est dictam legem, per contrariam consuetudinem abrogatam fuisse, ut restat Graffius in *de iur. lib. 4. c. 18. n. 81.* & Duard. in *Bull. Cen. lib. 2. can. 5. quest. 5. num. 6.* cum alijs DD. supra citatis.

8. Ad secundum argumentum patet responsio ex dictis, quibus adde, cum pauperes paucis soleant esse contenti, & modico viuere, pauca vendunt, & emunt; & consequenter modicum solvunt: at tamen quantitate, quam ex tali emptione, & venditione diuites solvunt.

9. Ad tertium responderet, quòd peregrini merito tales gabellas solvunt: nam & in sua patria vicissim ex hac republica peregrinos similiter ipsi tractant: & ita docuit Malderus in 2. 2. *tract. 8. cap. 6. dub. 6.* & alij.

10. Notandum est verò, quòd stando in contraria opinione, nempe, supradictas gabellas esse iniustas; tamen non desunt Doctores, qui in tali casu illas imponentes non incurrent in excommunicationem Bullae aſserant; & sic notauit Sayrus *de cens. lib. 3. cap. 9. num. 6.* & alij: quia putant; imponentes gabellas solum incurrent in excommunicationem Bullae Cenae, ex defectu causae efficientis, nempe, si non habeant potestatem imponendi; non autem ex defectu causae materialis, ut esset in casu nostro; vel ex defectu causae formalis, ut si imponeretur Clericis, vel alijs exemptis. Sed, ut diximus supra, non desunt Doctores, qui contrarium sentiant; videlicet, posse aliquem in dictam excommunicationem Bullae incurrent; non solum ex defectu causae efficientis, sed etiam materialis, formalis, & finalis. Et istae opiniones sunt omnes probabiles, non solum ex principijs intrinsicis; sed etiam ex principijs extrinsecis: nam vtraque opinio habet pro se optimos Auctores.

Sed haec satis dicta sint de aliquibus casibus Bullae Cenae, ad cognoscendum, vtrum indigeant privilegio Bullae Cruciatæ: pergamus modò ad alia dubia circa ipsam Bullam Cruciatæ.

RESOL. LXXIX.

An commutatio voti virginitatis Bulla Cruciatæ debeat fieri in confessione sacramentali?

Idem dicendum est, quando supra dicta commutatio efficeretur per privilegia Regularium, vel per aliquod habitum. Ex p. 1. tract. 11. Resol. 45.

§. 1. Affirmatiuè responderet Fernandez in *exam. Theol. mor. p. 3. c. 9. sect. 2. §. 17. num. 3.* Rodriguez in *Bulla Cruciatæ, §. 9. n. 113. regul. 9.* & Vega in *summa. tom. 2. cap. 129. cas. 34.* & alij.

2. Sed contrariam sententiam probabiliorē esse iudicio cum Sanchez in *summa. tom. 1. lib. 4. c. 5. num. 15.* Henriquez *lib. 7. cap. 30. num. 6.* & alijs penes ipsos, quibus